

Alpina videbuskmarker

Subarktiska videbuskmarker

Sub-Arctic Salix spp. scrub

EU-kod: 4080

Länk: Gemensam text (namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf#2

Beskrivning av naturtypen

Länk: Gemensam text (beskrivning av naturtypen)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
[#2](#)

Utdrag ur EU:s tolkningsmanual

Subarctic and boreo-alpine willow formations of the Scottish Highlands, the mountains of Iceland and Subarctic and boreo-alpine willow formations of the mountains of Scandinavia (often along streams) and similar communities in the Alps, Pyrenees, Cantabrian Mountains, and associated massifs.

Sub-type

31.622 - Boreo-alpine willow brush. Subarctic willow formations of the Highlands of Scotland, of the mountains of Iceland and of the boreal mountains of Scandinavia.

Svensk tolkning av definitionen

Videbuskdominerade marker ovanför trädgränsen. Videbuskar täcker mer än 50 % i ris-, gräs- eller högrötsvegetation.

Kommentarer

Alpina videbuskmarker förekommer i fjällen i alpin region och på isolerade fjäll i boreal region. De uppträder ofta kring bäckar, där de kan breda ut sig över stora arealer, men uppträder också på tillräckligt frodiga och fuktiga ställen på hedar.

Videbuskmarkerna kan bitvis vara svårgenomträngliga och saknar då undervegetation, ibland glesare och då med en vegetation av gräs och örter. Videvegetation förekommer på ställen med visst snöskydd, men inte alltför långvarig. Marken är fuktig med översilning. Naturtypen förekommer på såväl kalkfattiga som kalkrika marker.

För att skilja naturtypen från icke Natura 2000 naturtyp är det naturligt att använda de generella naturlighetskriterierna för naturtyper ovanför barrskogsgränsen som har utarbetats i NILS (Nationell inventering av landskapet i Sverige) och THUF (Terrester habitatuppföljning). Till exempel vill kraftig påverkan av erosion eller dikningspåverkan orsakad av terrängfordon, turism eller liknande kunna leda till att området klassas som icke Natura 2000 naturtyp. Vandringsleder accepteras dock ifall de inte gett upphov till erosionsskador. All annan förändring, t. ex naturlig succession, som inte är direkt exploatering, vill leda till en omklassning till annan Natura 2000 naturtyp.

Naturtypen är vanligt förekommande i fjällområdet, främst i de låg- och subalpina bältena.

Gränsdragning mot andra naturtyper

- Vegetation är dominerad av videbuskar (mer än 50 %), till skillnad från alpina rishedar (4060).
- Videbuskmarker nedanför trädgränsen (i fjällbjörkskogen) räknas till fjällbjörkskog (9040).
- Avgränsning mot fjällbjörkskog (9040) i trädgränsen vid mer än 10 % krontäckning av fjällbjörk.
- Avgränsas mot alpina vattendrag (3220) vid medelhögvattennivån. Vid tveksamheter har alpina videbuskmarker (4080) tolkningsföreträde, eftersom terrestra naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 har ett generellt tolkningsföreträde i övergångszonen mellan naturtyperna.
- Videbuskmarker i rasområdet nedanför branter (8110, 8120) räknas till branter.

Viktiga strukturer och funktioner

- Naturlig hydrologi, med hög markfuktighet (hedartad vegetation) och återkommande översvämning/översilning (för rikare videbuskmarker med högrörter).
- Skötsel i form av bete (ren).

Typiska och karakteristiska arter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	K-art	T-art	Grupp	Region
Kärlväxter					
<i>Deschampsia cespitosa</i>	tuvtåtel	K-art			
<i>Geranium sylvaticum</i>	skogsnäva	K-art			
<i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i>	Kung Karls spira		T-art		A, B
<i>Salix arbuscula</i>	risvide	K-art	T-art		A, B
<i>Salix glauca</i>	ripvide	K-art			
<i>Salix lanata</i>	ullvide	K-art			
<i>Salix lapponum</i>	lappvide	K-art			
<i>Salix myrsinites</i>	glansvide	K-art	T-art		A, B
<i>Vahlodea atropurpurea</i>	lapptåtel		T-art		A, B
Fåglar					
<i>Calcarius lapponicus</i>	lappsparv		T-art		A, B
<i>Gallinago media</i>	dubbelbeckasin		T-art		A, B
<i>Lagopus lagopus</i>	dalripa		T-art		A, B
<i>Luscinia svecica</i>	blåhake		T-art		A, B

Klassificering enligt andra klassificeringssystem

Klassificeringssystem	Naturtypens motsvarighet
VIN:	1.2.7 Videvegetation
EUNIS:	F2.321 Subarctic Salix scrub

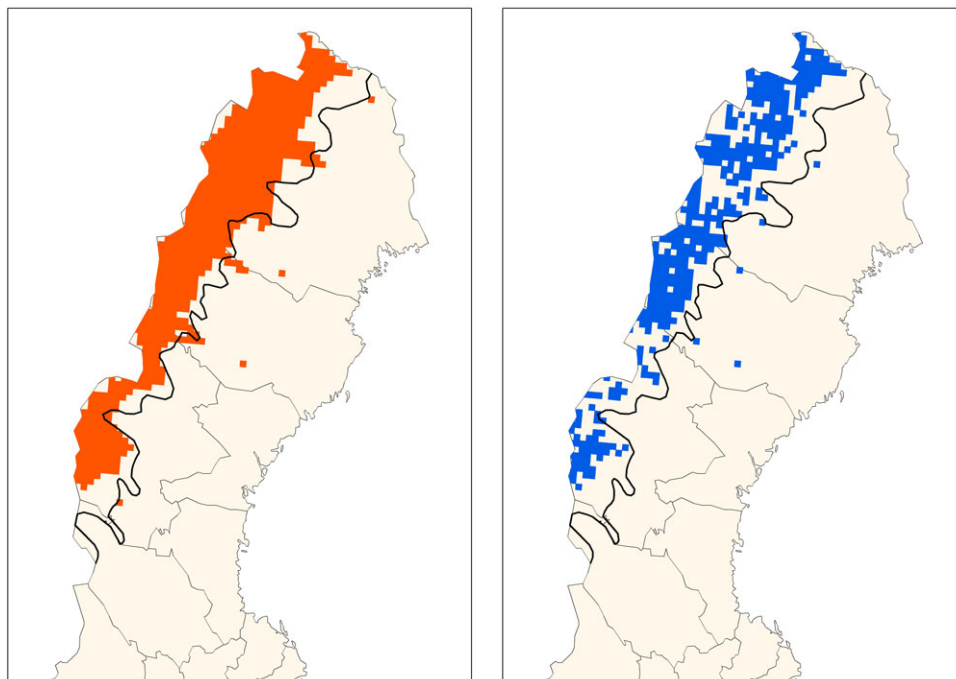
Utbredning och förekomst

Länk: Gemensam text (utbredning och förekomst)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
#5

Rapporterad nationell bevarandestatus år 2007

Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpekade för naturtypen (st)	51	25		60
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)	62 615	3 214		65 829
Referensvärde (km ²)	62 615	3 214		65 829
Bedömning aktuell status	Gynnsam	Gynnsam		
Bedömning trend	Stabil	Stabil		
Förekomstareal				
Aktuellt värde (km ²)	1 600	30		1 630
Referensvärde (km ²)	1 600	30		1 630
Bedömning aktuell status	Gynnsam	Gynnsam		
Bedömning trend	Stabil	Stabil		
Kvalitet				
Bedömning aktuell status	Dålig	Dålig		
Bedömning trend	Stabil	Stabil		
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status	Dålig	Dålig		
Bedömning trend	Stabil	Stabil		
Samlad bedömning				
Bedömning aktuell status	Dålig	Dålig		
Bedömning trend	Stabil	Stabil		

Figur 1. Svenskt utbredningsområde (till vänster) och förekomstareal (till höger).

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

#8

Den för naturtypen karakteristiska artsammansättningen och variationen är beroende av de strukturer och funktioner som utgör förutsättningarna för naturtypen.

När det gäller markförhållanden och krav på fuktighet varierar det mellan de olika typerna. Längs bäckar och deltan är återkommande översvämning eller översilning med näringsrikt vatten en förutsättning för rikare videbuskmarker med högrörter. För en mer hedartad vegetation räcker det med hög markfuktighet.

Gynnsam bevarandestatus föresätter att ingen påtaglig minskning sker av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen.

Förvaltning/skötsel

Generellt gynnas naturtypen av ett extensivt renbete, eftersom detta förhindrar etableringen av träd. Bete hjälper också att hålla tillbaka videbuskarna lite, något som gynnar inslagen av örter. Historiskt har videbuskmarkerna blivit betade (vide-toppskotten) och använda som slåttermark.

Hotbild

- Klimatförändringar som leder till förändrad konkurrenssituation där vissa arter gynnas på bekostnad av andra.
- Alltför intensivt såväl som helt upphört renbete.
- Gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar.
- Markexploatering och markanvändningsförändringar.
- Alltför hårt tryck från terrängkörningsfordon. Terrängkörning kan ha en negativ effekt om den ändrar dräneringsmönstret inom naturtypen. Detta gäller särskilt barmarkskörning under sommaren. Även terrängkörning vintertid kan medföra stor skada på exponerad vegetation.

Bevarandeåtgärder

- Gångse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämringar för naturtypen sker, (dvs att dess intressen respekteras i fysisk planering, tillståndsprövning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).
- Inom landsbygdprogrammet (2007-2013) finns en miljöersättning för skötsel av natur- och kulturmiljöer i renskötselområdet.

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
[#11](#)

- Naturtypen ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 1.
- Regelverk som är särskilt viktiga för naturtypen är terrängkörningslagen och rennärlagen.

Bevarandemål, målbildindikatorer och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
[#19](#)

På Naturvårdsverkets hemsida om uppföljning i skyddade områden, finns en rapport (6379:2010) om uppföljnings i skyddade områden. Den beskriver arbetet med formulering av mål och användande av målbildindikatorer för att följa upp målen. Rapporten beskriver det generella arbetet, och uppföljningen i detalj beskrivs i manualer för uppföljning av olika naturtyper. Det finns även manualer för uppfölj-

ning av olika naturtypsgrupper. Där finns information om arbetsmetoder, och exempel på olika målandikatorer.

Det finns bland annat manualer för Fjäll och substratmarker, för Betesmarker och slätterängar, för Flygbildstolkning och för olika artgrupper.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/natur/naturgemensam.pdf#

Naturtyps- och ekosystemvis litteratur

Marklund L & Franzon M (2004): Förslag till system för uppföljning och övervakning av naturtypen 4060 "Fjällhedar och boreala hedar" inom Natura 2000-nätverket. Länsstyrelsen Jämtlands län, Miljöövervakningsfunktionen. Rapport nr 04:1.

Nordberg M-L & Evertsson J (2003): Monitoring Change in Mountainous Dry-heath Vegetation at a Regional Scale using Multitemporal Landsat TM data. *Ambio* 32: 502-509.

Kontaktuppgifter

Wenche Eide
wenche.eide@artdata.slu.se
018 - 672495

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007
750 07 Uppsala